

Projektbeskrivelse: Lektier og læsning på VUC

Formålet med projektet er udvikling af VUC-lærernes didaktiske kompetencer gennem et aktionslæringsforløb med fokus på lektieintegreret undervisning. Målet med dette er fastholdelse af og bedre læring for hf-kursister på VUC.

Udfordring

Mange VUC-kursister har ikke fra tidligere skolegang hensigtsmæssige studievaner og tilstrækkelige skrive- og læsekundskaber med sig, og en del af dem lever i sociale omstændigheder, hvor lektielæsning i hjemmet ikke er mulig. Derfor arbejder mange VUC-institutioner med at flytte studietid fra fritid til skole med henblik på at lære kursisterne gode skole- og studievaner. Blandt underviserne finders der imidlertid ikke en fælles terminologi eller metodik om integrering af læsning i fagene. Lærerne står derfor med store pædagogiske udfordringer, når de skal læse al fagets tekst sammen med kursisterne. Spørgsmålet er, hvordan man helt konkret griber det an. Hvilke typer af læseaktiviteter egner sig til hvilke fag og teksttyper, og hvordan forholder man sig til den ofte ret store læsemæssige spredning på holdene? – på mange hold spænder læsevanskelighederne lige fra ordblindhed over generelle afkodningsvanskeligheder til ringe læseforståelse og fravær af hensigtsmæssige læsestrategier.

De nye måder at organisere undervisningen på risikerer dermed at mislykkes, fordi der ikke i tilstrækkelig grad arbejdes med udvikling af undervisernes didaktiske kompetencer.

Løsning

Københavns VUC, VUC Hvidovre-Amager og Nordvestsjælland HF og VUC ønsker på den baggrund i samarbejde med VUC Videncenter og Gymnasieskolernes Lærerforening at iværksætte et læsepædagogisk udviklingsprojekt på VUC-området med inspiration fra den australske reading to learn-pædagogik (r2l-pædagogik eller detailed reading-pædagogik). Et element ved r2l er, at svage læsere ikke skal have nemmere tekster – de skal tværtimod have mulighed for at udvide deres læsekompetencer i mødet med færre, men fagligt udfordrende tekster. Til gengæld skal læsningen støttes af en høj grad af stilladsering, og der tænkes i integration af skrivning og læsning. Kursisternes udvikling af studiekompetencer og læsestrategier foregår dermed på skolen og integreres i selve den faglige stofbehandling i fagene.

Kompetenceudvikling

Lærernes pædagogiske og didaktiske kompetencer er helt afgørende for, om læseintegreret undervisning kan lykkes. Tilrettelæggelse og ledelse af undervisning samt tekstvalg skal i nogle henseender gentænkes, og lærerne kommer til at spille nye roller i kursisternes læringsprocesser.

Projektet er derfor tilrettelagt som et aktionslæringsprojekt, hvor forandringen sker i lærernes egen undervisning. Konkret vil der være en vekslen mellem workshops i faggrupper, afprøvelse i praksis, kollegial observation og supervision støttet af udefrakommende læseeksperter og fælles udvikling af nye tiltag.

For at kunne justere og udvikle metoder for læseintegreret undervisning er det vigtigt med observationer af undervisningen. Den vil falde i tre dele, hvor første del varetages af konsulenter fra Professionshøjskolernes Nationalt Videncenter for Læsning, mens de to næste udføres lokalt af læsevejledere eller en tilsvarende fag-ressource på hver skole. Disse medarbejdere får

dermed en oplæring i kollegial observation og supervision. Dette sker for at sikre lokal forankring, og at der sker varige forandringer.

Projektet følger en række faser med vekslen mellem fælles workshops og mellemliggende afprøvninger af nye metoder i egen undervisning. I disse perioder vil læseeksperter fra Nationalt Videncenter for Læsning foretage observationer af undervisning og gennemføre interviews med lærerne både for at medvirke til at udvikle undervisningen og for at lave en systematisk og kvalitativ vidensindsamling, som kan vise projektets virkninger.

Succeskriterier:

For kursisterne:

- At flere kursister læser fagenes tekster og oplever læsning som ressource for deres læring
- At der er øget kursistaktivitet i undervisningen
- At kursisterne arbejder med og er bevidste om forskellige læsestrategier

For underviserne:

- At faggrupperne aktivt italesætter læsning og arbejde med læsestrategier
- At lærerne får en fælles terminologi om læsning og læsemetoder
- At lærerne opnår at se gevinster ved et rammesat og systematisk samarbejde med læsevejledere

Metoden til vidensindsamling er observationer og lærer-interviews.

Deltagere

4-5 undervisere i henholdsvis dansk, kultur- og samfundsfaglig fagrække samt naturfag fra hver af de deltagende institutioner. I alt 40-45 undervisere.

Herudover deltager uddannelsesledere og læsevejledere i alle fælles kursusdage og arrangementer, og læsevejlederne vil stå for observation af fag-kolleger i to af projektets undervisningsfaser. Læsevejlederne modtager en oplæring/ instruktion i observationspraksis og får observationsguides fra Nationalt Videncenter for Læsning.

Uddannelsesledere og læsevejlederne vil i fællesskab have ansvar for den lokale forankring og vidensspredning efter projektets afslutning. Det er afgørende, at forandringer sker inde i den pædagogiske praksis. Fælles kursusdage o.l. vil fylde relativt lidt, mens hovedaktiviteten ligger i undervisningen af de hold, som de deltagende lærere alligevel har.

Alle aktiviteter faciliteres af læseeksperter fra Nationalt Videncenter for Læsning.

Tidsplan

1. fase: september 2015

Forventningsafstemning og indsamling af viden om, hvordan der allerede arbejdes. Nogle lærere arbejder allerede med lektieintegrering, vi afsøger praksis, fælles terminologi og metoder. På hver institution afholdes et møde pr. faggruppe, altså ni møder i alt, hvor også institutionens læsevejleder og uddannelsesleder deltager.

2. fase: november 2015 – december 2015

I begyndelsen af november afholdes fælles oplæg om faglig læsning og guided reading for alle deltagende lærere samlet et sted.

Herefter oplæg og diskussion i de tre faggrupper, men fælles for alle tre institutioner.

Efter kursusdagen afprøver underviserne nye metoder, som observeres af konsulenter fra Nationalt Videncenter for Læsning. Der foretages to observationer af et undervisningsmodul i hvert fag på hver institution. Målet er at skaffe viden og indtryk til brug for workshop og igangsættelse af nye tiltag.

3. fase: december 2015 – februar 2016

Midt i december afholdes workshops i faggrupper fælles for alle tre skoler. Her deles input og erfaringer fra de deltagende lærere samt fra læseeksperternes observationer, og der udvikles nye tiltag.

Herefter følger en ny undervisningsperiode i januar 2016 med tilhørende observationer på skolerne. Denne gang udføres observationerne af hver institutions læsevejleder. Nationalt Videncenter for Læsning instruerer læsevejlederne i observation og udarbejder observationsguides til dem. Målet er, at der lokalt på hver institution skal være en fagperson, som kan følge og sikre løbende kompetenceudvikling. Observationerne analyseres af Nationalt Videncenter for Læsning, og analyserne gennemgås sammen med læsevejlederne. Læsevejlederne får dermed en uddannelse i kollegial supervision, og der kommer nye input til tiltag i projektet.

4. fase: februar 2016 – marts 2016

Midt i februar afholdes workshops i faggrupper fælles for alle tre skoler. Her deles input og erfaringer fra de deltagende lærere samt fra læsevejledernes observationer, og der udvikles nye tiltag.

Herefter følger en ny undervisningsperiode frem til slutningen af marts 2016 med tilhørende observationer på skolerne. Observationerne analyseres af Nationalt Videncenter for Læsning, og analyserne gennemgås sammen med læsevejlederne.

5. fase: marts - juni 2016

Afsluttende møde fælles for alle tre skoler med opsamling, evaluering og indsamling af ideer. Resultater indsamles og samles i et praktisk orienteret idekatalog, som kan udbredes til alle institutioner i hele landet, og som kan indgå i et efteruddannelses tilbud, som kan udbydes af GL-Efteruddannelse i skoleåret 2016-17. Udarbejdelse af ide-katalog indgår ikke i ansøgningen, men leveres som egenfinansiering af VUC Videncenter med støtte fra Nationalt Videncenter for Læsning.

Der skrives herudover en afsluttende rapport med resultater, erfaringer og tegn på ændret praksis i undervisningen.

Efterår 2016

Der afholdes et forankringsarrangement på hver skole i efteråret 2016, hvor det aftales, hvordan læseintegreret undervisning kan spredes på hver skole.

Organisering

Projektet gennemføres som et samarbejde mellem Københavns VUC, VUC Hvidovre-Amager, Nordvestsjælland HF & VUC, VUC Videnscenter og Gymnasieskolernes Lærerforening. Nationalt Videncenter for Læsning leverer konsulenttydelser til kursusdage, workshops, observation m.v.

Der etableres en styregruppe med deltagelse fra VUC Videnscenter, Gymnasieskolernes Lærerforening, Nationalt Videncenter for Læsning, Læsevejlederforeningen for de gymnasiale og videregående uddannelser samt et antal forskere/ fagpersoner.

Uddannelsesledere deltager i alle fælles arrangementer.

Skolernes egne læsevejledere er naturlige ressourcepersoner, som spiller en nøglerolle som både projektdeltagere og som ansvarlige for den langsigtede forankring.

Alle deltagende undervisere rekrutteres ved frivillighed af de enkelte uddannelsesledere. Hver institution sikrer, at projektets indsigter bruges i læreteams under og efter projektet.

- Projektet forankres organisatorisk i VUC Videnscenter, der er et center i regi af Lederforeningen for VUC. Centeret vil påtage sig via hjemmeside, nyhedsbreve, artikler, konferencer, temadage, møder, netværk og øvrige formidlingsaktiviteter at sprede erfaringer fra

projektet. På denne måde sikres, at alle 220 medlemmer af lederforeningen og relevante eksterne interessenter og samarbejdspartnere får viden om projektets erfaringer.

- Projektet formidles af Nationalt Videncenter for Læsning ved konferencer og i centrets tidsskrift. Dette søges der ikke midler til, men er centrets eget bidrag til videnspredning.
- De deltagende uddannelsesledere har ansvar for, at læseintegrering er et tema for det fremtidige team-arbejde.
- Læsevejlederne skal igangsætte nye undervisningsforløb med læseintegreret undervisning. Derfor holdes i efteråret 2016 et forankringsarrangement på hver skole med læsevejlederne som omdrejningspunkt.
- Der udarbejdes et idekatalog, som stilles til rådighed for alle landets gymnasielærere. Dette vil være meget 'hands on' og rumme praktiske råd, eksempler og ideer til læseintegreret undervisning.
- Resultater fra projektet kan udbydes som kurser i GL-Efteruddannelse i skoleåret 2016-17.